

Pomoc Społeczna

Świadczenia z pomocy społecznej mogą otrzymać:

- 1) osoby z polskim obywatelstwem, które mieszkają i przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) cudzoziemcy, którzy mieszkają i przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a dzięki zezwoleniu mogą:
 - a) osiedlać się;
 - b) być rezydentem długoterminowym Wspólnot Europejskich;
 - c) mieszkać przez określony czas:
 - jako uchodźca - z odpowiednim statusem,
 - w ramach ochrony uzupełniającej,
 - w ramach zgody na pobyt tolerowany;
- 3) osoby państw członkowskich Unii Europejskiej i Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), którzy mieszkają i przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz ich rodziny, które mają w Polsce prawo pobytu lub stałego pobytu.

Pomoc społeczną mogą otrzymać osoby i rodziny, których dotyczy, w szczególności (art. 7 pkt 1-15 ustawy o pomocy społecznej):

- 1) ubóstwo;
- 2) sieroctwo;
- 3) bezdomność;
- 4) bezrobocie;
- 5) niepełnosprawność;
- 6) długotrwała lub ciężka choroba;
- 7) przemoc w rodzinie;
- 8) potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 9) potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 10) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 11) trudności w integracji - dotyczy cudzoziemców, mających w Polsce status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach);
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizm lub narkomania;
- 14) zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, np. pożar, lokalna powódź, wypadek;
- 15) klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, przysługuje:

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty **776 zł** zwanej dalej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej”;
- 2) osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty **600 zł**, zwanej dalej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”;
- 3) rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zwanej dalej „kryterium dochodowym rodziny”,
 - przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2-15 ustawy o pomocy społecznej lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej

FORMY POMOCY

1. ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE

I. Zasiłek stały, o którym mowa w art. 37 ustawy – przysługuje:

1. Pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, tj. od kwoty 776 zł.
2. Pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie tj. od kwoty 600 zł.

Przez osobę samotnie gospodarującą rozumiemy osobę prowadzącą jednoosobowe gospodarstwo domowe. Przez rodzinę ustawodawca natomiast rozumie osoby spokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Całkowita niezdolność do pracy oznacza całkowitą niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych albo zaliczenie do I lub II grupy inwalidzkiej lub legitymowanie się znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Niezdolność do pracy z tytułu wieku oznacza ukończone przez kobietę 60 lat i 65 lat ukończone przez mężczyznę.

W przypadku osoby samotnie gospodarującej zasiłek stały ustala się w wysokości stanowiącej różnicę między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 719 zł. W przypadku osoby w rodzinie zasiłek stały ustala się w wysokości różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie, a dochodem tej osoby.

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie. W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej zasiłek stały nie przysługuje. Wydatki na zasiłki stałe są finansowane z budżetu Państwa.

II. Zasiłek okresowy, o którym mowa w art. 38 ustawy – przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby

- samotnie gospodarującej, czyli od kwoty 776 zł;
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny, w szczególności ze względu na:
 - długotrwałą chorobę,
 - niepełnosprawność,
 - bezrobocie,
 - możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Dochód rodziny – suma miesięcznych dochodów osób w rodzinie ustalonych zgodnie z art. 8 ust. 3 – 13 ww. ustawy.

„Kryterium dochodowe rodziny” – obliczane jest jako iloczyn kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, czyli kwoty 600 zł i liczby osób w rodzinie.

Kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 776 zł.

Wysokość zasiłku okresowego ustala się zgodnie z zasadami zawartymi w art. 38 ust. 2 i art. 147 ust. 3.

Art. 147 ust. 3 minimalna wysokość zasiłku okresowego wynosi 20 zł.

Okres, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

III. Zasiłek celowy

Zasiłek celowy, o którym mowa w art. 39 ustawy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym osobom nie mającym możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany na podstawie art. 41 ustawy zasiłek celowy specjalny:

- nie podlegający zwrotowi specjalny zasiłek celowy w wysokości nie przekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny;
- zasiłek okresowy, zasiłek celowy lub pomoc rzeczowa pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku lub wydatków na pomoc rzeczową.

IV. Składki na ubezpieczenie społeczne

Za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem, ośrodek pomocy społecznej opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, jeżeli dochód na osobę w rodzinie osoby opiekującej się nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie i osoba opiekująca się nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów lub nie otrzymuje emerytury albo renty. Dotyczy to również osób, które w związku z koniecznością sprawowania opieki pozostają na bezpłatnym urlopie.

Przez ojca i matkę należy rozumieć również ojca i matkę współmałżonka.

Konieczność sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad osobami, o których mowa powyżej, stwierdza lekarz ubezpieczenia zdrowotnego w zaświadczeniu wydanym nie wcześniej niż na 14 dni przed złożeniem wniosku o przyznanie świadczenia.

Składka na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w wysokości określonej przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych jest opłacana przez okres sprawowania opieki.

Składka na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie przysługuje osobie, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczenia:

- ukończyła 50 lat i nie posiada okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) wynoszącego co najmniej 10 lat;
- posiada okres ubezpieczenia (składkowy i nieskładkowy) wynoszący 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

VI. Składki na ubezpieczenie zdrowotne

Ośrodek pomocy społecznej opłaca składkę na ubezpieczenie zdrowotne za osobę bezdomną objętą indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, na zasadach określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia.

Składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest również za osoby pobierające zasiłek stały, a nie objęte ubezpieczeniem zdrowotnym z innego tytułu.

2. POMOC RZECZOWA

Pomoc rzeczowa realizowana w trybie i na zasadach wynikających z ustawy o pomocy społecznej obejmuje w szczególności zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania dla osoby lub rodziny, która jest tego pozbawiona (art. 48 ustawy).

1. Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych i innych miejscach do tego przeznaczonych.
2. Przyznanie niezbędnego ubrania następuje przez dostarczenie osobie potrzebującej bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do jej indywidualnych właściwości oraz pory roku.
3. Pomoc doraźna lub okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić.

3. POMOC USŁUGOWA

Pomoc usługowa przyznawana w trybie i na zasadach wynikających z ustawy o pomocy społecznej to:

I. Praca socjalna

Praca socjalna, o której mowa w art. 45 ustawy – czyli działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku społecznym poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. W działalności tej wykorzystuje się właściwe jej metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

II. Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne, o którym mowa w art. 46 ustawy, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Realizowane jest bez względu na posiadany dochód.

- Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów.
- Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii.
- Poradnictwo rodzinne obejmuje szeroko rozumiane problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze w rodzinach naturalnych i zastępczych oraz problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.

III. Interwencja kryzysowa

Interwencja kryzysowa, o której mowa w art. 47 ustawy – stanowi zespół działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin znajdujących się w kryzysie, w tym dotkniętych przemocą, w celu zapobiegania lub pogłębiania występujących dysfunkcji. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód. W ramach interwencji kryzysowej udziela się w szczególności poradnictwa specjalistycznego oraz schronienia dostępnego przez całą dobę.

IV. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne, o których mowa w art. 50 ustawy – pomoc w tej formie przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona.

Usługi te mogą być przyznane także osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, także wspólnie nie zamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem. Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z

wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób zaburzonych psychicznie. Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być świadczone w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia, rodzinnych domach pomocy społecznej i domach pomocy społecznej.

Osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę opieki całodobowej, może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym, o którym mowa w art. 53 ustawy. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce opieki całodobowej. Mieszkanie zapewnia warunki samodzielnego życia w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób zaburzonych psychicznie, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której rodzina i gmina nie może zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w środowisku zamieszkania, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej, o którym mowa w Dziale II Rozdziale 2 ustawy – art. 54-66. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego dla kogo są przeznaczone, dzielą się na domy dla:

- osób w podeszłym wieku;
- osób przewlekle somatycznie chorych;
- osób przewlekle psychicznie chorych;
- dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie;
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie;
- osób niepełnosprawnych fizycznie.